

1.

Marnix de Beaufort had als hobby hardlopen. Hij liep altijd de Ridderhofstad uit, waar ze woonden, langs Lievendaal, via Lepelenburg en het Hieronymusplantsoen naar het Lucasbolwerk. Daar draaide hij zich om en liep dezelfde weg terug, langs de singel. Vervolgens liep hij, via Lepelenburg, onderlangs naar de Zonnenburg en van daaruit verder door naar de Manenburg. Even het bergje op en dan weer terug. Hij deed er zo'n dertig minuten over.

Ook vandaag had hij er weer schik in. Het begon al een beetje nazomer te worden, dus de mooie dagen moesten meegepikt worden. Hij rende zijn vaste rondje. Dit keer met wat meer oog voor details. De eenden in de singel. De vrouw met de kinderwagen in het Hieronymusplantsoen. Het drukke verkeer rond het Lucasbolwerk en de stilte rond Zonnenburg. Hier waande hij zich in een waar bos. Een bos midden in de stad, maar dat duurde maar eventjes. Weldra kwam hij in Lepelenburg aan; een oase voor de rustzoeker van de binnenstad. Overal stonden er metalen stoelen rond een cirkelvormig plein van gras. Je kon er rondjes lopen. Maureen had ook één van de stoelen bezet. Hijgend en puffend zeeg hij naast

haar neer. Heb je je rondje weer gemaakt, zei Lydia, zijn vriendin. Ze hadden een LAT-relatie; hij woonde in de Ridderschapstraat en zij woonde in de Ridderhofstad.

Ik heb het er weer opzitten, zei Marnix. Genoeg geweest vandaag. Kom we gaan naar huis. Maar ik wil niet naar huis, zei Maureen. Ik wil hier blijven en een boek lezen. Wat ben je aan het lezen?, vroeg Marnix. Het gaat over de White Goddess, de blanke godin. En wat doet die White Goddess?, vroeg Marnix onnozel. Die doet niks, zei Maureen. Die werd alleen aanbeden, althans volgens Robert Graves de schrijver van het boek. Feit is wel dat deze Godin nu wordt aanbeden en dat velen naar haar opzoek zijn. Ze vult de leegte die 2000 jaar christendom achtergelaten heeft. Ze heet Sophia, Maria, Maria Magdalena of zelfs Tamar. Al deze vrouwen die door het mannelijke christendom naar de achtergrond zijn verplaatst en verketterd. Toch zijn ze weer hier. Ze zijn weer terug. Maria Magdalena, de vrouw van Jezus Christus was duidelijk niet wat het Vaticaan wilde horen. Het was dan ook de neergang van Maria Magdalena die door het Vaticaan in gang werd gezet. Uiteindelijk werd zij beschreven als een hoer. Het laagste van het laagste in de ogen van de Kerk. In werkelijkheid was Maria Magdalena van

Koninklijke afkomst. Feit is in ieder geval dat het Vaticaan in 1969 schoorvoetend toegaf dat ze Maria Magdalena 1400 jaar lang ten onrechte als hoer gezien had. De methode om dit te bereiken, werd ontleend aan een preek van paus Gregorius I uit 591, waarbij hij Maria Magdalena verwarde met een andere Maria uit de Bijbel en die hij aanduidde als een peccatrix – een zondares - schuldig aan alle ondeugden. Ze verklaarden haar Heilig. Vanaf dat moment waren alle remmen los en werd geschreven en gedebatteerd over Magdalena en haar rol als echtgenote van Jezus de Christus. Zie hier het verdere verhaal.

2.

Dan ga ik maar alleen naar huis, zei Marnix. Hij hees zich op uit de stoel en liep de Ridderhofstad in. Aan de linkerkant lagen hun appartementen. In het meest stille gedeelte van Utrecht, het gebied rond de Nieuwe Gracht. Alleen Le Clochard op de hoek maakte nog wel eens kabaal, vooral als mensen laat op het terras bleven zitten.

Slaperig strompelde Marnix naar het raam, terwijl hij naar buiten keek en kreunde... wat zou het nu weer voor een dag worden. Hij keek de

Ridderschapstraat af en zag de domtoren, keek de andere kant op en zag het huis van bewaring. Hij had dit pand gekocht van de makelaars van Bokhorst & Van Erp toen hij nog student was en hij hier woonde. De Ridderschapstraat was een zijstraat van de Wittevrouwenstraat en lag aan de achterzijde van de Wittevrouwenkade.

Het moest niet gekker worden, mompelde hij in zichzelf. Eén vrouw was al genoeg laat staan vier. Hij stond op liep met een slaapdronkenkop naar de keuken en zette koffie. Vandaag was het Marnix-dag. Hij had er niet veel zin in. Eerst helaas naar de universiteit via het Lucasbolwerk, de Nachtegaalstraat, de Burg. Reigerstraat, het Wilhelminapark, Rijnsweerd en tenslotte de Uithof. Om daar toe te treden tot het heiligste der heiligen het Trans II (W. van Unnikgebouw). De zon scheen al fel tegen de hemel toen hij vertrok. De luchten kleuren van diep oranje naar turquoise blauw.

Hij was van gegoede komaf. Zijn ouders woonden in Arnhem. Via de MAVO, de HAVO en het Atheneum was hij opgeklommen tot wat hij nu was. Het was een lange weg geweest. Toch had hij zichzelf overtroffen. Misschien wel een beetje teveel.

Hij moest zichzelf motiveren. Alweer zo'n dag, zoals velen bromde hij. Het trans II was niet zo'n ideaal gebouw om in te werken. Het had last van het 'sick building syndrome'. Hij haalde de fiets uit het hok achter het huis. Het was nog niet opgeruimd, maar hij had er geen tijd voor en geen zin in. Het lag er nog steeds bij als ware het nog een studentenhuis. Voor een prikkie had hij het huis kunnen kopen. Nadat het een hotel geweest was, was het een studentenhuis geworden. Het was helemaal uitgeleefd. Hij had er veel aan moeten verbouwen, maar uiteindelijk woonde hij toch binnen de singel en dat was waar het hem om te doen was. De Ridderschapstraat: de Ridderschap was in het Nederlands recht het openbaar lichaam of college waarin de edelen van een provincie verenigd waren. Misschien was de straat wel daarheen genoemd of misschien naar iets anders. De Ridderschapstraat is aangelegd door de Ridderschap, één van de drie instanties die de Staten van Utrecht vormden. Na de reformatie kreeg de Ridderschap het beheer over het Wittevrouwenklooster, een belangrijk klooster voor adellijke jonkvrouwen, dat al in 1229 werd genoemd. In 1663 werd de Ridderschapstraat aangelegd om nieuwe huizen te kunnen bouwen. Het zuidelijke stuk liep langs de achterkant van de

tuinen van de huizen aan de Plompetorengracht, waardoor de eigenaren van die panden er hun koetshuizen konden bouwen. De rentmeester van het Wittevrouwenklooster verkocht de overige percelen aan beide zijden van de straat.

Naast het pand tussen nr. 17 (waar Marnix woonde) en nr. 19 vond men een poort die toegang gaf naar een overdekt fietsenrek, dat allang geen dienst meer deed. De poort was dan ook overgroeid door mos, varens en gras. Vroeger moest er een school gelegen hebben aan de kant van de Wittenvouwenkade, maar die was nu ook verdwenen. De voorgevel bestond nog steeds uit witgeverfd stucwerk en als je binnenkwam zag je boven je hoofd het woord 'welkom'. Volgens studenten die erin gewoond hadden was het huis voor hun tijd hotel/pension geweest. De naam hadden ze hem verteld, maar was hij vergeten. Hij geloofde dat het 'de Ridder' heette. Kortom het zag er goed voor hem uit alhoewel hij dat zelf niet zo zag. Hij was doorgegaan in de wetenschap, na zijn studie. En was uiteindelijk gepromoveerd in het Academiegebouw. Het is opgetrokken in de zogenaamde neorenaissance-stijl. Twee haakse vleugels met een diagonaal in de hoek geplaatste ingang, vormen de toegang tot een complex op onregelmatige plattegrond. In dat complex zijn

ook het Groot kapittelhuis en het claustrale huis Achter de Dom opgenomen. In de voorgevel heeft men rijke neorenaissance-motieven verwerkt. In de reliëfs vindt men het embleem van de universiteit met de tekst 'Sol iustitae illustra nos' (Zon der Gerechtigheid verlicht ons). Hij werkte nu als onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, faculteit Aardwetenschappen, vakgroep Fysische Geografie. Een hele mond vol. Maar ja dat was waar hij werkte.

Langzaam liep Marnix de smalle trap af totdat hij op de begane grond kwam. Hij trok de voordeur achter zich dicht en was in de Ridderschapstraat, met schuin voor hem een of andere schuur. Dwars gebouwd op de weg met een dak met twee wolfeindes. Hij had hier nog nooit iemand gezien. Een relict uit het verleden misschien of een ongebruikte opslagplaats voor de brandweer, zoals er werd gezegd? Hij schonk er verder geen aandacht aan en liep de straat uit waar het geweld van de Biltstraat en de Voorstraat al van verre waren te horen. Dit was de plek waar de lange provinciale weg die bij Arnhem begon en zich door de binnenstad van Utrecht moest persen. Het was één van de meest vervuilde plek van Nederland door uitlaatgassen welke door metingen waren uitgewezen. Hij stak de weg over

en liep via de witte boogpoort de binnenplaats van de universiteitsbibliotheek binnen. Dit was het voormalige paleis van koning Lodewijk Napoleon ontstaan door samenvoeging en uitbreiding van enkele oudere panden aan de Drift en Wittevrouwenstraat. Het paleis werd gebouwd voor koning Lodewijk Napoleon in 1807 als residentie. De wit gepleisterde balzaal met rondboogvensters in sobere neoclassicistische vormen ligt nu verscholen achter de nieuwbouw van de Universiteitsbibliotheek.

Daar zaten buiten studentes te roken. Het was een plaatje om te herinneren. Vandaag was het vrijdag en dan had Marnix, toen hij nog werkte, vrij en ging dan meestal naar de UB om research te doen. Hij zag de fietsenrekken de uitbouw met piramidedaken, die de binnenplaats nog kleiner maakten, en ging koffie halen in de letterenbibliotheek die eraan was vastgebouwd, of misschien wel andersom. Overal liepen er studentes die elk jaar jonger leken te worden. Hij kwam in het centrale gedeelte van het UB en ging naar de computers om boeken op te speuren. Daarvoor moest je dan een briefje inleveren en werd het desbetreffende boek uit het magazijn gehaald en aan jou overhandigd. Dat ging al jaren zo. Hij bracht er de hele dag door, studerend op de

boeken die hij had geleend en van hieruit aantekeningen makend.

Morgen zal een nieuwe dag zijn, prevelde hij tegen zichzelf. Het belooft mooi weer te worden. Eerst even bij het tankstation een kaart kopen waar ik precies moet zijn.

Van daaruit was het alleen de weg omlaag. Hij prentte de route in zijn hoofd en ging slapen.

3.

In Valkenburg aangekomen was het ook niet moeilijk, vooral door het centrum heen. Wat helemaal niet druk was in deze tijd van het jaar. Het was namelijk half november. Naar de voet van de Daelhemerberg. En vervolgens omhoog, tot aan Sibbe en via de pas aangelegde rotonde verder naar Margraten. Hier de rijksweg op die liep van Maastricht via Gulpen naar Vaals. En na een tijdje naar rechts; richting 'de Plank'. Maar eerste de lange weg langs Reijmerstok en Hoogcruts tot uiteindelijk 'de Plank' werd bereikt.

'De Plank' (ook: 'De Planck', Frans: *La Planck*) is een gehucht dat deel uitmaakt van de gemeente Voeren in Limburg, België. De Plank is de voormalige grensovergang, op de weg van

Margraten naar Aubel. Het gehucht ligt tussen Sint-Martens-Voeren en het meer oostelijk gelegen Teuven. Het gedeelte ten westen van de weg Margraten - Aubel hoorde bij Sint-Martens-Voeren. Dit is het grootste stuk. Het gebied ten oosten van de weg hoorde bij Teuven.

Het is de grootste plaats in Voeren die nooit gemeente was. Diverse buurtschappen worden tot De Plank gerekend: Conenbos, Krindaal, Ulvend, Schilberg, de Eiken; Allemaal min of meer gelegen op de hoogte rondom De Plank. Die hoogte vormt de waterscheiding tussen de beken Gulp, Veurs en Noor.

‘Hier gaan we België in’, mompelde Marnix. Hij kon nog altijd omdraaien. Links ging het naar Teuven, maar Marnix moest alsmaar rechtdoor. Althans dat was wat Marnix zich in het hoofd had geprent. Na een tijdje kwam ze bij Rodebos dat aangegeven stond als Remersdaal. Maar Marnix hoefde alleen maar rechtdoor te gaan. De weg maakte een paar bochten en Marnix kwam zonder dat hij het wist in Hagelstein aan. Het eerste gehucht van Aubel dat nog net in de Voerstreek lag en het zuidelijkste gehucht op het Europese vaste land waar nog Nederlands werd gesproken. Het uitzicht was adembenemend:

‘Overal kleine bosschages, graften en lintbeplantingen van bomen. Met daartussen gras en nog eens gras, met hoogstamboomgaarden. Uitgestrooid leken de boerderijen. Je kon helemaal naar Henri-Chapelle kijken. En overal waren er hellingen en hoogteverschillen. In de diepte voor hem lag in de verte een kerktoren.’

‘Ik denk dat ik daar moet zijn’, mompelde hij. Dit was het land van Aubel. Een uniek stukje bewaard gebleven landschap dat nog de sfeer van vroeger ademt. Waar dingen nog zijn zoals ze altijd waren geweest. Onderdeel van het land van Herve samen met Herve, Thimister Clermont, Welkenraedt en Plombières. Overal appelbomen, waardoor Aubel bekend is van appels. Ze maken hier allerlei producten van appels, zoals appelstroop, appelcider en appelwijn.

‘Misschien ook wel appelsap en appelmoes, maar dat leek hem niet waarschijnlijk.’

‘Het lijkt me een leuke omgeving’, dacht Marnix.

‘Laat ik maar eens naar beneden rijden de côte de Hagelstein af.’ Tot aan Neer-Aubel waar je het riviertje de Bel oversteeft zonder dat je het in de gaten hebt.

4.

Aubel behoorde tot het graafschap Dalhem. Dalhem was, met 's-Gravenvoeren, de kern van het kleine Land van Dalhem oorspronkelijk Voeren geheten, voordat het grafelijke domicilie naar de burcht van Dalhem werd verplaatst. Het werd naar analogie met 's-Gravenvoeren ook wel 's-Gravendal(hem) genoemd. Tot het Dalhem behoorden: Dalhem, Bolbeek (Bombaye), Weerst (Warsage), Beerne (Berneau), Moelingen, 's-Gravenvoeren, St.-Martensvoeren, Noorbeek, Mheer, Oost, Cadier, Richelle, Feneur, Trembleur, Neufchâteau, Housse, Cheratte, Mortier, Julémont en Olne.

Onderdeel van de Landen van Overmaas. De Landen van Overmaas of Landen van Overmaze is de gezamenlijke historische benaming voor enkele gebieden die onder het Ancien Régime tot het hertogdom Brabant behoorden, en die ten oosten van het voormalige Prinsbisdom Luik lagen, dus aan gene zijde van de Maas, op en vanaf de rechteroever bij Maastricht en Luik. De benaming 'Overmaas' ontleenden deze gebieden aan hun unie met het hertogdom Brabant, waarmee ze niet rechtstreeks verbonden waren en dat de gebieden vanuit zijn Brussels perspectief als Outre Meuse of

Overmaas betitelde. Het graafschap Dalhem komt reeds in 1244 bij Brabant, waarna het achtereenvolgens Bourgondisch, Spaans en Oostenrijks wordt.

5.

Marnix daalde de côte de Hagelstein af langs de kitscherige huizen met hun gietijzeren traliehekken en kwam in Neer-Aubel. Alles leek hier plotseling oud te worden. Het was alsof hij zich in een andere eeuw bevond. Veel verder ging de weg niet. Hij moest omrijden omdat het zondag en tevens Hubertusmarkt was. De zon scheen genadeloos op het wegdek. De zender op zijn autoradio viel weg. Hij koos voor een of andere Franse zender. Na de omleiding of *dévi*ation te hebben gevolgd kwam hij bij Place Antoine Ernst aan, waar hij zijn auto met moeite kon parkeren. Hij stapte uit en keek om zich heen en dacht: dit is Zuid-Frankrijk. Er kwam een man op hem toe die hij kende als Johan.

‘Welkom’, zei hij in onvervalst Vlaams.

‘Jij bent zeker Marnix van den Berg.’

‘Inderdaad’, zei Marnix.

‘Kom’, zei Johan, ‘dan gaan we op een terrasje zitten.’

Ze installeerden zich op een terras voor de kerk. In de buurt van Au Vieil Aubel, het enige vakwerkhuis in de wijde omtrek.

‘Zo’, zei Johan plotseling.

‘Laten we tot zaken komen. Je bent hier om een documentaire te maken.’

‘Dat klopt’, zei Marnix.

‘Je kunt voorlopig bij mij logeren in Messitert’, zei Johan.

‘Verder zal ik je rondleiden en de parels van de streek laten zien.’

‘Ik ben op veldwerk, zoals we dat noemen’, zei Marnix.

‘Gewoon een oriënterend bezoek.’

‘Kijk daar eens’, zei Johan.

‘Eén van de grootste attracties van Aubel: de Hubertusmarkt.’

6.

De weduwnaar Rudolf Offermans geeuwde en rekte zich uit in zijn nieuwe woning. Een villa gelegen op de Rue de Val Dieu 51. Deze villa lag verscholen tussen het groen. Het was een vierkant gebouw met een erker aan de voorkant en een houten hek en een grindpad vanaf de weg. Het kenmerkte zich door lange smalle glas-in-lood